جامعه توانمند
فضای عمومی جامعه را نسبت به دارایی تغییر دهیم
اردشیر گراوند ۱۰

خودانتقادی
سلیقه من در موقعیت‌هایی، بد بود
احمد نجفی ۱۲

نگاه روز

احیای ارزش‌ها راه رسیدن به جهان بهتر

نیره توکلی
جامعه‌شناس

یکی از آرزوهای بشر، رسیدن به دنیایی بهتر است. جایی امن که بتوان در آن با آرامش خاطر زندگی کرد. جهان بهتر، جهانی است که در ابعاد مختلف، توسعه شهروندی، مشارکت مدنی، محیط‌زیست، حقوق شهروندی، حفظ منابع و منافع ملی در آن در نظر گرفته شود چون هر کدام از این موارد در عرصه خود مهم هستند. در حقوق شهروندی، شهروندان در مقابل قانون و قانون در مقابل شهروندان وظایفی دارند که باید تک‌تک آنها مورد توجه قرار گیرند؛ قانون باید برای همه شهروندان به‌طور یکسان اجرا شود و شهروندان هم باید تمام قوانین را رعایت کنند.

در سطح حق شهر به شهروند؛ فضاهای شهری را باید به‌گونه‌ای طراحی کنند که حقوق شهروندان رعایت شود. در تهران، این کلانشهر پرهیاهو شهروندان از فضای بحق خود برای رفت‌وآمد محروم هستند. شوربختانه در این کلانشهر سالمندان و معلولان ما محکوم به خانه‌نشینی هستند چون بسترهای مناسب برای رفاه آنها در نظر گرفته نشده است. ما در این شهر برای کودکانمان فضایی در نظر نگرفته‌ایم. کودکان این شهر تنهایی می‌توانند در گرد دشگاه‌ها مشغول بازی شوند و در سطح شهر فضایی برای این امر در اختیار ندارند. البته ما شاهد پایمال شدن قوانین توسط شهروندان هم هستیم و گاهی شاهدیم که برخی از شهروندان، حقوق دیگر شهروندان را نادیده می‌گیرند و متاسفانه نظارتی بر این موارد در نظر گرفته نمی‌شود. به‌نظر من نبود احساس امنیت در فضای شهر، جهان بدتری را رقم زده است.

در جهان بهتر، افراد تیشه به ریشه محیط‌زیست خود نمی‌زنند و محیط‌زیست فضایی است آرامش‌بخش برای زندگی. در جهان بهتر خیالت راحت است که قانون به‌طور یکسان برای همه اجرا می‌شود و تمام شهروندان مهارت زندگی اجتماعی را فراگرفته‌اند. در جهان بهتر آگاهی‌بخشی به شهروندان جزو الزامات است. اگر جهان بهتر را صندلی‌ای در نظر بگیریم که قرار است انسان با آرامش خیال روی آن بنشیند، این صندلی چهار پایه دارد که اگر هر کدام از آنها مناسب نباشند، مخل آن آرامش خیال خواهند شد؛ توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی و نیروی انسانی پایه‌های این صندلی هستند. جهان بهتر، جهان پیشرفته‌ای است که قرار است با انسان می‌خواهد به آن برسد، البته این را باید در نظر گرفت که این پیشرفت همه‌جانبه باشد. انسانی که خواهان جهان بهتر است، علاوه بر جنبه‌های مختلف باید در زمینه اخلاق نیز پیشرفت کند.

جهان بهتر، جایی است که ساکنان آن احساس کنند به‌طور خودکار نهادهای اجتماعی و مدنی حقوقشان را حفظ می‌کنند. در تهران پیوسته ما شاهد نقض حقوق هستیم و با نگاهی گذرا به شهر، شهر را شهری رها شده می‌یابیم. باید فضای شهر، فضایی امن باشد. ما در شهر شبکه‌هایی مویرگی فساد را در جامعه می‌بینیم و تا زمانی که این مویرگ‌ها کور نشده‌اند، ما شاهد جهان بهتر نخواهیم بود. متاسفانه هر کسی در هر موقعیتی که هست فقط منافع خود را در نظر می‌گیرد و این دیدگاه بسیار خطرناک است. برای ساختن زیرساخت‌های جهان بهتر باید ارزش‌ها احیا شوند، ارزش‌هایی مانند محبت، حفظ محیط‌زیست، اجرای امنیت و...

نگاهی به وضع **بیکاری معلولان** در کشور

شغل‌هایی که از دسترس خارج می‌شوند

همراه با دلنوشته‌هایی از چند **توان‌یاب**

طرح نو | سارا شمیرانی | معلول یا توان‌یاب؛ انسانی را تصویر می‌کند که بیش از دیگران واپستگی دارد اما در کشور ما، معلولان (توان‌یابان) شاید بیشتر از هر قشر دیگری یاد گرفته‌اند که روی پای خود بایستند. کسانی که تلاش کردند کمبودهایشان، آنها را از جامعه و آدم‌ها دور نکند. اگرچه موانع زیادی برای آنها وجود داشته اما بسیاری از آنها سعی کرده‌اند، ثابت کنند که موفق بودن در یک شغل یا داشتن یک زندگی خوب، در عمل ارتباطی با یک جسم سالم یا هوش سرشار ندارد. معلولان جسمی و ذهنی با یاد گرفتن مهارت‌های مختلف وارد بازار کار شده‌اند طوری که امروز بسیاری از آنها هنرمند به شمار می‌آیند و برخی دیگر از آنها، مانند افراد سالم در جامعه به کسب و کاری مشغولند اما با همه این حرف‌ها، همیشه موانعی وجود داشته است. سدهایی که نمی‌گذارد شعار برابر بودن همه انسان‌ها در جامعه تبدیل به عمل شود. برای همین هم خواسته‌های اولیه‌شان هر از چند گاهی تیتر یکی از مهم‌ترین خبرها می‌شود. مثل همین روزها که بیکاری معلولان در جامعه سر و صدای زیادی ایجاد کرده و آنها را بار دیگر برای به دست آوردن حقوقشان به تکاپو انداخته است.

گزارش پیش‌رو نگاهی است به آمارهایی که طی این سال‌ها درباره تعداد توان‌یابان مطرح شده است. در کنار آن «محمدحسین جوادی» عضو انجمن مددکاری، نمونه‌ای از تلاش‌های کشورهای توسعه‌یافته را برای ساختن یک جامعه توانمندباز گو کرده است.

آمار معلولان، یک علامت سوال

آمار دقیقی از تعداد معلولان در کشور وجود ندارد. شاید به این دلیل که تنها درصد کمی از آنها از خدمات سازمان‌های توانبخشی استفاده می‌کنند. کسانی که تحت‌پوشش بهزیستی هستند یا از هلال‌احمر خدمات می‌گیرند، نمی‌توانند جامعه آماری درستی برای کشور باشند. تنها ۲۷۰هزار معلول تحت‌پوشش بهزیستی است که هر کدام ماهیانه ۲هزار تومان مستمری می‌گیرند. باقی افراد معلول یا در انجمن‌های خصوصی عضو هستند یا به دلیل نقصی که دارند و در انزوا روزگار می‌گذرانند. طبق آمارهای غیررسمی اما حدود ۱۵ درصد از جمعیت ایران را معلولان تشکیل می‌دهند که ۴ تا ۵درصد از آنها جزو معلولان شدید جسمی و ذهنی هستند و با وجود تدوین «قانون حمایت از حقوق معلولان»، همچنان برای به‌دست آوردن حقوق شهروندی خود در همه زمینه‌ها، مثل به دست آوردن یک شغل مناسب، تلاش می‌کنند. برای همین هم رئیس انجمن حمایت از معلولان کشور اعلام کرده است که درحال حاضر نرخ بیکاری بین معلولان، به ۴۰ درصد رسیده است. البته بسیاری از کارشناسان معتقدند که بیکاری در معلولان بیشتر از این رقم‌هاست. چیزی نزدیک به ۶۵درصد و آن هم از بین کسانی که به‌عنوان معلول و کم‌توان، اطلاعاتشان ثبت شده و جویای کار هستند. در این بین، آنهایی که کنج خانه مانده‌اند و از لاک تنهایی‌شان بیرون نمی‌آیند جزو این آمار نیستند. آنهایی که تلاش می‌کنند تا کاری دست و پا کنند و در اجتماع حضور داشته باشند بیشتر با معضل بیکاری روبه‌رو می‌شوند. آنهایی که قرار بوده سه‌درصد از سهمیه استخدام‌های دولتی حق‌شان باشد اما، نمی‌توانند به حقشان دست پیدا کنند. برای همین هم در کنار مشکلات دیگر معلولان، که سال‌هاست برای آن تلاش می‌شود بیکاری هم مزید بر علت شده و این قشر را بیشتر از جامعه دور کرده است.

> **تنها ۲۷۰هزار معلول تحت‌پوشش بهزیستی است که هر کدام ماهیانه ۵۲هزار تومان مستمری می‌گیرند. باقی افراد معلول یا در انجمن‌های خصوصی عضو هستند یا به دلیل نقصی که دارند در کنج خانه و در انزوا روزگار می‌گذرانند**

ادامه در صفحه ۱۱

گپ روز

عضو «اندیشکده تدبیر آب ایران» در گفت‌وگو با «شهروند» مطرح کرد:

لزوم پیشگامی نخبگان در حل بحران کم‌آبی

وضعیت منابع آب به مراتب بدتر شده است

طرح نو | مفاهیمی مثل خشکسالی و کمبود آب در ایران مسأله جدیدی نیست؛ بسیاری از نظریه‌پردازان یکی از علل توسعه‌نیافتگی ایران نسبت به کشورهای دیگر را قرار گرفتن آن در ناحیه خشک و نیمه‌خشک کره خاکی قلمداد می‌کنند. کارشناسان محیط‌زیست از سال گذشته هشدارهای ورود ایران به یک دوره خشکسالی ۳۰ ساله را مطرح کرده‌اند و مسئولان هم، رفته‌رفته با بحرانی شدن وضع کم‌آبی در کشور به فکر راه‌چاره افتاده‌اند. روز جهانی آب در ایران به دلیل تقارن با تعطیلات عید نوروز مغفول ماند. از آن‌جا که به دلیل کمبود بارندگی در پاییز و زمستان گذشته، مشکلات بسیاری در حوزه آب برای سال جاری پیش‌بینی می‌شود، مسئولان به هر نحوی تلاش می‌کنند فرهنگ صرفه‌جویی در مصرف آب را بین مردم نهادینه کنند؛ چراکه بدون کاهش مصرف، عبور از بحران خشکسالی تقریبا غیرممکن است. در وضع کنونی تمهیداتی مثل جیره‌بندی و قطعی چندساعته آب در اکثر استان‌ها در ماه‌های پیش‌رو، دور از انتظار نیست. اغراق نیست اگر بگوییم درسال جدید آب، اهمیتی به مراتب بالاتر از مسائل کلان اقتصادی یا سیاسی خواهد داشت. حسن روحانی، رئیس‌جمهوری در آخرین اظهاراتش درباره مسأله آب خطاب به مردم به‌ویژه ساکنان تهران گفت: اگرچه در روزهای اخیر نزولات آسمانی و رحمت الهی شامل حال مردم کشور شده اما نسبت به روند نزولات در بلندمدت هنوز ۲۰درصد کاهش وجود دارد لذا همچنان در مسیر خشکسالی قرار داریم. امسال، سالی نیست که ذخیره آبی بالایی داشته باشیم و سدهای اطراف تهران وضع مناسبی ندارند. درمجموع تنها ۴۰درصد ظرفیت این سدها آب دارد. بررسی آمار و اطلاعات بلندمدت برای بسیاری از نقاط کشور ازجمله استان‌های کردستان، کرمانشاه، ایلام، خوزستان، لرستان، مرکزی، قزوین، البرز، تهران، چهارمحال‌وبختیاری، کهگیلویه‌وبویراحمد، بوشهر، سمنان، خراسان‌رضوی، خراسان‌جنوبی، یزد، شمال اصفهان، شمال کرمان، بخش‌های غربی هرمزگان و جنوب اردبیل نشان‌دهنده خشکسالی متوسط تا شدید است. کارشناسان این حوزه می‌گویند، اگر هر خانواده ایرانی ۱۰درصد در مصرف آب صرفه‌جویی کند، می‌توان امیدوار بود مشکلات تأمین آب برطرف شود؛ اما مسأله این است که فرهنگ صرفه‌جویی هنوز آنچنان که باید و شاید در میان مردم جانیفتاده؛ بحرانی‌بودن مسأله آب را فردی که در روستاهای کرمان زندگی می‌کند و چند ماهی از سال گذشته را با جیره‌بندی و بی‌آبی سر کرده، قطعا درک می‌کند؛ اما شهروندی که در تهران یا دیگر کلانشهرها ساکن است و هنوز با این تمهیدات مواجه نشده، شاید هنوز هم الگوهای مصرف گذشته را پیش گیرد. «عباسقلی جهانی» پژوهشگر آب و عضو اندیشکده تدبیر آب ایران در گفت‌وگو با «شهروند» با اشاره به این‌که نباید به بارندگی‌های پراکنده دلخوش کرد، لزوم ورود نخبگان و سازمان‌های مردم‌نهاد برای مدیریت بحران خشکسالی و حل مسأله کم‌آبی در کشور را مورد تأکید قرار داد. مشروح گفت‌وگوی این عضو اندیشکده تدبیر آب ایران با «شهروند» در سطور زیر آمده است.

ادامه در صفحه ۱۰